

CASA VISTA

Op dinsdag 23 januari opende CASA het Architectuurjaar 2018 met de lancering van het jaarthema CASA VISTA. Als introductie hierop schetste Maarten Hajer, hoogleraar Future Urban Studies, een panoramisch uitzicht op de toekomst van de stad in een compact CASA-college met de titel 'De Macht van Verbeelding: Arnhem in de 21ste eeuw'.

De wereld van vandaag verandert in een rap tempo; klimaatverandering en het daarmee verweven energievraagstuk, mondiale bevolkingsgroei, massamigratie en urbanisatie, de digitale revolutie en de robotisering, de groeiende kloof tussen arm en rijk zorgen tezamen voor een ongekende paradigmaverschuiving. Wat betekenen deze ontwikkelingen voor de stad en in het bijzonder voor Arnhem? Onder het motto CASA VISTA wil CASA in 2018 tot ingrediënten voor een vergezicht komen. Wat is Arnhems vista voor de lange termijn? De stad staat voor grote opgaven, aldus Maarten Hajer. Willen we de 95% CO₂ reductie halen die in het Klimaatakkoord van Parijs is afgesproken dan moeten we het radicaal anders gaan doen. We kunnen met een tiende toe van de fossiele hulpbronnen die we nu verbruiken mits we ons leven herinrichten. Deze energietransitie vraagt om aanpassingen van wonen, vervoer en ons dieet. De stad speelt daarin een cruciale rol: 30-35% van de CO₂-uitstoot komt immers uit de bebouwde omgeving. Dit betekent dat we jaarlijks 280.000 woningen moeten aanpakken willen we over 25 jaar klimaatneutraal zijn. In de praktijk zijn dat er, ondanks alle goede voornemens van de overheid, nog maar een paar honderd per jaar. Hajer hield een pleidooi voor een nieuwe ronde van stadsvernieuwing. Zoals in de laatste decennia van de vorige eeuw verloederde stadsgebieden grondig zijn aangepakt, zo voortvarend zouden we ook nu weer te werk moeten gaan. De urgentie is immens hoog, maar een cognitief appèl werkt niet volgens Hajer. 'Het ontbreekt ons aan verbeelding hoe die stad van morgen eruit zou kunnen zien'. Mensen zijn gewoontedieren; hoe kun je ze motiveren om in grote veranderingen mee te gaan?

Hajer schetste verschillende strategieën die hij rijk illustreerde. Een positieve verbeelding van de toekomst ligt moeilijk, maar je kunt wel *de absurditeit van het heden* tonen. De massaliteit van de bio- en zuivelindustrie bijvoorbeeld; vlees uit de vriezer, daar begrijpen onze kleinkinderen straks helemaal niets meer van is Hajers overtuiging. We beschouwen het heden als een logisch eindpunt, maar niets is minder waar zo blijkt uit het verleden. Nog niet zo lang geleden waren nagenoeg alle Nederlandse stadspleinen in gebruik als parkeerplaats, tegenwoordig staan hier terrassen. Een ander voorbeeld is het Amsterdams Oostelijk Havengebied, dat van een grauw industriegebied in een prachtige woonwijk is getransformeerd. Hajer: 'Dat kan dus; opgaven zijn niet snel te groot'. Naast *horizonverbreding door middel van historisch perspectief* kun je ook *leren van elders*. Kopenhagen investeert in 'dure' infrastructuur voor duurzaam verkeer; fly-overs voor fietsen zijn niet goedkoop maar het zijn inmiddels iconen. Wat ook goed werkt is *de toekomst tijdelijk ervaarbaar maken*. Denk aan Paris Plage langs de Seine of Times Square in NYC dat in 2009 een zomer lang autovrij werd gemaakt. Ook met kleine interventies kun je een groot verschil maken. Betrek de bewoners erbij en 'zorg dat mensen ervan gaan houden'. En last but not least: *ga samen voor één doel*. Want alleen als iedereen meedoet en elkaar helpt gaan we het redden.

Ondanks alles is Hajer optimistisch over onze toekomst. Deze nieuwe ronde van stadsvernieuwing kan onze steden en samenleving beter maken. Organiseer de energietransitie op wijkniveau en als de schop dan toch de grond ingaat voor gasvrij neem dan vooral meteen andere doelen mee. 'Wat wil je nog meer? In welke stad willen we leven? Durf normatief te zijn'. Ik geloof dat de steden gaan winnen die het beste weten wat ze willen'. Zo wordt de energietransitie de uitdagende motor achter de bouw van een gezonde, sociaal-inclusieve stad. Het positieve en inspirerende toekomstbeeld dat Hajer uiteindelijk voor de stad schetste lijkt verdacht veel op dat van wethouder Gerrie Elfrink, die 'Arnhem de Genoeglijkste' naar een 3.0 versie voor de 21ste eeuw wil vertalen. Hij nam aan het begin van de avond het inhoudelijk verslag van het voorgaande architectuurjaar in ontvangst en had daar het eerste lijsttrekkersdebat voor laten schieten. Met genoegen. Elfrink: 'Ze hebben het daar nu over de hoeveelheid parkeerplaatsen. Kortom: daar voeren ze het debat van de vorige eeuw, hier vindt het debat plaats van deze eeuw'.